

EIROPAS
VĒSTURES NAMS

Jautājumi un atbildes *par projektu*

Kāpēc ir vajadzīgs Eiropas vēstures nams?

Desmitiem gadu ilgajam procesam, kura rezultātā tika izveidota Eiropas Savienība, ir bijusi liela ietekme uz veidu, kādā Eiropas valstis organizē un pārvalda savu dzīvi, bet līdz šim nebija izveidots neviens muzejs, kas šo procesu aplūkotu plašākā vēsturiskā kontekstā, apvienojot un pretstatot dažādu Eiropas valstu un tautu kontrastējošo pieredzi.

Cilvēku paaudze, kura piedzīvojusi 20. gadsimta traģēdijas un vēlāk sāka veidot Eiropas Kopienas, lēnām izzūd. Tādēļ ir pienācis īstais brīdis, lai plašāku sabiedrību izsmēloši informētu par Eiropas integrācijas procesu. Turklāt ir jāskaidro svarīgākie vēstures notikumi, to virzītājspēki un mērķi, lai nākamās paaudzes varētu saprast, kā un kāpēc mūsdienu Savienība izveidojās tieši tāda un tieši tad. Krīzes laikā ir īpaši svarīgi pilnveidot un padziļināt apziņu par kultūras mantojumu, kā arī atcerēties, ka miermīlīgu sadarbību nevar uzskatīt par pašsaprotamu.

Tāpēc Eiropas Parlaments ir izveidojis Eiropas vēstures namu, kas apmeklētājiem dos iespēju uzzināt par vēstures procesiem un pārdomāt to ietekmi uz mūsdienām. Parlaments uzskata, ka šis muzejs var būt debašu vieta un sekmēt izpratni par mūsdienu situācijām, raugoties uz tām no vēsturiskā skatupunkta un ņemot vērā vēstures pieredzi.

Kādi ir šī projekta principi?

No pašā sākuma projektu virzīja vēlme atvērtā un iedvesmojošā veidā veicināt zināšanas par Eiropas vēsturi un izpratni par vēsturiskās pieredzes daudzveidību Eiropā. Svarīgākie priekšnoteikumi bija projekta grupas zinātniskā neatkarība un starptautisks sastāvs, un īpaši šim projektam tika pieaicināti vēsturnieki un muzeju speciālisti no visas Eiropas. Šo vēsturnieku un speciālistu darbs bija saistīts ar izstāžu satura sagatavošanu, nodrošinot, ka tiek līdzvērtīgi pārstāvēta Eiropas vēstures un tās interpretācijas daudzveidība.

Augsta līmeņa konsultatīvā padome (Akadēmiskā komiteja), kuras sastāvā ir atzīti vēsturnieki un muzeologi, nodrošina izstāžu satura zinātnisko precizitāti un kvalitāti.

Kur atrodas muzejs?

Eiropas vēstures nams atrodas Īstmena ēkā Leopolda parkā netālu no Eiropas Savienības iestādēm. Īstmena ēka tika uzcelta 1935. gadā kā zobārstniecības klīnika trūcīgiem bērniem, un celtniecības darbus finansēja no līdzekļiem, kurus ziedoja Kodak fotoaparāta izgudrotājs Džordžs Īstmens. Lai pārveidotu šo ēku par izstādēm piemērotu vietu, tika sarīkots arhitektūras konkurss, kurā uzvarēja arhitektu apvienība, ko veido Chaix & Morel & associés no Francijas, JSWD Architekten no Vācijas un TPF no Beļģijas. Arhitektu grupas plānos ietilpa atjaunot fasādi, saglabājot ēkas vēsturisko estētiku, kā arī izveidot mūsdienu ēkas paplašinājumu tās pagalmā un uz jumta.

Kā tika izstrādāts projekts?

Ideju par Eiropas vēstures nama izveidi savā 2007. gada inaugurācijas runā izvirzīja toreizējais Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs Dr. Hanss-Gerts Peterings. Nākamajā gadā komiteja, kuras sastāvā bija atzīti vēsturnieki un muzeju speciālisti no dažādām Eiropas valstīm, izstrādāja pirmo projekta koncepciju "Eiropas vēstures nama konceptuālais pamats", plānojot Eiropas vēstures namu veidot par modernu izstāžu, dokumentācijas un informācijas centru, kurā tiktu atspoguļotas jaunākās muzeoloģijas zinātnes atziņas.

No 2011. gada janvāra sāka pieaicināt speciālistus darbam Akadēmiskajā projekta darba grupā. Šī grupa, kuras sastāvā bija speciālisti no daudzām Eiropas valstīm, pakāpeniski definēja jaunā muzeja redzējumu, noteica tā uzdevumus, sagatavoja pastāvīgās ekspozīcijas vēstījumu un nodarbojās ar dažādiem citiem jautājumiem, piemēram, izstrādāja apmeklētāju uzņemšanas politiku un pagaidu izstāžu un kolekcijas veidošanas politiku. Šajā darbā projekta grupai ar ieteikumiem palīdzēja Akadēmiskā komiteja, kas arī apstiprināja šī darba rezultātu. Visus nozīmīgākos lēmumus apstiprināja Parlamenta Prezidijs (EP priekšsēdētājs un 14 priekšsēdētāja vietnieki).

Kāds ir muzeja vēstījums?

Pastāvīgā ekspozīcija pievēršas svarīgākajiem aspektiem un procesiem, kas vēstures gaitā ir veidojuši mūsdienu Eiropu, un uzsvars ir likts uz daudzveidību, kas raksturīga ar šiem notikumiem saistītajai pieredzei, zināšanām un interpretācijai.

Tā neatspoguļo katras atsevišķas Eiropas valsts vai reģiona vēsturi, bet gan pievēršas Eiropas fenomenam. Akadēmiskā projekta darba grupa izvēlējās trīs kritērijus: notikumiem vai idejām ir cieša saistība ar Eiropu, tie ir ietekmējuši visu kontinentu un tie ir nozīmīgi arī mūsdienās. Pamatojoties uz šiem kritērijiem, darba grupa izraudzījās sešas tēmas, kas ietver ļoti daudzus jautājumus un apakštēmas. Tomēr brīžiem pastāvīgajā ekspozīcijā piedāvātais skatījums sniedzas pāri Eiropas Savienības ārējām robežām.

Eiropas vēsture var būt sarežģīta, daudzveidīga un fragmentēta, taču tai piemīt daudz kopīgu iezīmju un to raksturo kopīga pieredze — pastāvīgās ekspozīcijas mērķis ir parādīt šos kopīgos elementus. Sākot ar seno mītu “Eiropa un vērsis” un tā mainīgajām interpretācijām, izstādē aplūkoti Eiropas mantojuma svarīgākie elementi, kuri spēcīgi ietekmējuši Eiropas attīstību un kuru sekas jūtas arī mūsdienās.

Vai Eiropas vēstures nama mērķis ir veidot Eiropas identitāti?

“Identitāte” ir visvairāk apspriestais jēdziens kultūras studiju jomā. Saistībā ar muzeju darbību par to ir daudz rakstīts un daudz spriests. Taču joprojām nav vienotas definīcijas par to, kas ir Eiropas identitāte. Jēdziens ir pārāk šaurs un pārāk statisks, lai to izmantotu par Eiropas vēstures nama pamatelementu. Ja Eiropas vēstures namam būtu jāpiedāvā jau definēts Eiropas identitātes jēdziens, debates visdrīzāk nonāktu strupceļā, nevis izvērstos par daudzbalstīgu diskusiju par šo ārkārtīgi interesantu un aktuālo jautājumu. Tā vietā, lai sniegtu gatavas atbildes, Eiropas vēstures nams vēlas sekmēt sabiedrības diskusiju par Eiropas atmiņu un apziņu.

Vai Eiropas vēstures nams aizstās dalībvalstu skatījumu uz vēsturi?

Eiropas vēstures nams nav dalībvalstu vēsturisko notikumu apkopojums un necenšas aizstāt dalībvalstu skatījumu uz vēsturi. Eiropas vēstures nams ir Eiropas atmiņu krātuve, kurā apkopota daudzveidīga, kontrastējoša un pretrunīga pieredze un interpretācijas. Tā skatījums uz vēsturi ir nevis vienots, bet daudzpusīgs; nevis viendabīgs, bet atšķirīgs; nevis apstiprinošs, bet kritisks.

No kura laika posma sākas vēstījums?

Eiropas vēstures nama pastāvīgā ekspozīcija ir jaunā muzeja galvenā daļa un pievēršas Eiropas vēsturei no 19. gadsimta līdz mūsdienām. Reizēm tā atskatās uz senāku vēsturi — senajiem laikiem un viduslaikiem, lai izskaidrotu Eiropas kultūrai un eiropiešiem raksturīgās pamatiezīmes, ļaujot apmeklētājiem labāk izprast tagadni.

Pastāvīgās ekspozīcijas vēstījums sākas ar mītu par Eiropu, atspoguļo to, kā vēstures gaitā mainās ģeogrāfiskie priekšstati, un rosina pārdomas par to, kas varētu būt Eiropas mantojums. Ekspozīcija pievēršas 19. un 20. gadsimta Eiropas vēsturei, liekot īpašu uzsvaru uz Eiropas integrācijas vēsturi.

Vai pastāv iespēja, ka informācija pārklāsies ar to, kas pieejama Eiropas Parlamenta Apmeklētāju centrā “Parlamentarium”, kurā arī atspoguļota Eiropas integrācijas vēsture?

“Parlamentarium” ir Eiropas Parlamenta Apmeklētāju centrs, kas sniedz informāciju par Eiropas Parlamenta nozīmi, funkcijām un darbību. Turpretī Eiropas vēstures nams ir muzejs, kas sniedz daudz plašāku ieskatu par Eiropas vēsturi. Šajās abās iestādēs pētāmie tematiskie jautājumi ir atšķirīgi, un to nosaka krasi atšķirīgais konteksts, mērķi, uzdevumi un līdzekļi. Eiropas vēstures nams aplūko vēsturi no daudz plašāka skatleņķa, un, kā jau muzejā, tā uzmanības centrā ir eksponāti — vēstures liecinieki. Abi projekti papildina viens otru.